

Asettamis päätös

5.3.2025

VN/31220/2024
VN/31220/2024-OM-5

Jakelussa mainituille

Rikosprosessin sujuvoittaminen

Työryhmän asettaminen

Oikeusministeriö on tänään asettanut työryhmän, jonka tehtävänä on arvioida ja valmistella toimenpiteitä rikosprosessin sujuvoittamiseksi.

Toimikausi

5.3.2025–31.5.2026

Taustaa

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelma ”Vahva ja välittävä Suomi” sisältää useita kirjauksia rikosprosessin kehittämiseksi (s. 179–180 ja 189):

- Uudistetaan riita-, rikos- ja hakemusprosesseja. Tavoitteena on nopeuttaa ja sujuvoittaa prosesseja samalla huomioiden oikeusturva ja perusoikeudet. Keinoina ovat muun muassa kirjallisten menettelyjen lisääminen, läsnäolovaatimuksen keventäminen, sähköisten toimintatapojen sekä etäyhteyksien ja videotallenteiden käytön lisääminen, kokoonpanojen tarkoituksenmukaisuuden arvioiminen ja syyteneuvottelun käyttöalan laajentaminen. Arvioidaan myös mahdollisuudet siirtää soveltuvat asiakokonaisuudet käräjäoikeuksista muille viranomaisille, esimerkiksi velkajärjestelyhakemukset ja summaariset velkomisasiat.
- Perusteluvollisuutta kevennetään tilanteissa, joissa esitutkintaa ei aloiteta tai syytetä ei nosteta.
- Selvitetään mahdollisuudet laajentaa asianosaisten velvollisuutta esittää todistelua määräajassa.
- Rikoksentorjuntaa tehostetaan ja sen vaikuttavuutta lisätään keventämällä poliisin esitutkintavaroja esimerkiksi laajojen massarikoskokonaisuuksien kohdalla sekä laajentamalla tutkinnan rajoittamisedellytysten käyttöalaa ja helpottamalla niiden käyttöä.
- Selvitetään ja vähennetään hallinnollisia menettelykäytäntöjä ja muuta poliisin byrokratiaa oikeusturvaa vaarantamatta. Rikosprosessin viimesijaisuus varmistetaan.
- Vahvistetaan digitalisaatiota sekä rikostutkinnassa että -torjunnassa.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Oikeusministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 25
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 10
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

09 1606 7730
+358 9 1606 7730

kirjaamo.om@gov.fi
oikeusministerio.fi

Rikosprosessin kehittämiseksi on tehty ehdotuksia muun ohella rikosprosessin tehostamista tarkastelleen työryhmän mietinnössä (OMML 2022:14) sekä rikosprosessin sujuvoittamista tarkastelleen työryhmän muistiossa (OMML 2023:16), joista kumpikin on ollut lausuntokierroksella. Viimeksi mainitun muistion pohjalta oikeusministeriössä on lisäksi laadittu arviomuistio, jossa on arvioitu eri toimenpiteitä ja niiden vaikuttavuutta rikosprosessin sujuvoittamiseksi.

Osa sujuvoittamistoimenpiteistä valmistellaan virkatyönä laadittavassa hallituksen esityksessä.

Tavoitteet ja tehtävät

Työryhmän tavoitteena on selvittää ja esittää lainsäädännöllisiä ratkaisuja rikosprosessin sujuvoittamiseksi siihen liittyvien hallitusohjelmaan kirjattujen tavoitteiden saavuttamiseksi, ottaen huomioon rikosvastuun toteuttaminen ja oikeusturva sekä muut perusoikeudet, ainakin seuraavien toimenpiteiden osalta:

- Rikosilmoitusten viranomaisaloitteinen kirjaamisvelvollisuus
- Esiselvityksiä koskevan sääntelyn selkeyttäminen
- Esitutkintoimenpiteiden suhteuttaminen
- Esitutkinnan toimittamatta jättäminen ja erilaiset päättämistavat
- Esitutkinnan keskeyttäminen
- Kuulustelujen äänitallentaminen esitutkinnassa
- Tarve ulottaa perätöntä lausumaa viranomaismenettelyssä koskeva rangaistusuhka etäyhteydellä toimitettavaan kuulusteluun
- Tiedoksiantosääntelyn kehittäminen
- Rikosasioiden valmistelun tehostaminen todistepreklusiolla ja mahdollisilla muilla toimenpiteillä
- Todistelun vastaanottaminen pääkäsittelyn ulkopuolella

Työryhmän tulee valmistella ehdotukset tarvittaviksi lainsäädäntömuutoksiksi. Ne on laadittava hallituksen esityksen muotoon vuoden 2025 aikana. Työryhmä voi arvioida ja tehdä myös muita rikosprosessin sujuvoittamiseen tähtääviä ehdotuksia.

Työryhmän kokoonpano

Puheenjohtaja:

Lainsäädäntöneuvos Sampo Brander, oikeusministeriö

Jäsenet (ja varajäsenet):

Erytysisiantuntija Jurkka Jämsä, oikeusministeriö

Poliisiylitarkastaja Heidi Kankainen (poliisiylitarkastaja Sami Ryhänen), sisäministeriö

Poliisitarkastaja Kari Siivo (poliisitarkastaja Olga Larinkari), Poliisihallitus

Rikosylikomisario Lauri Hakkala (rikosylikomisario Kai Käkelä), Länsi-Uudenmaan poliisilaitos

Erikoissyyttäjä Jonna Ryyänen (aluesyyttäjä Tapio Rasila), Valtakunnansyyttäjän toimisto

Erikoissyyttäjä Katja Jokela (aluesyyttäjä Ismo Siltamäki), Etelä-Suomen syyttäjäalue

Käräjätuomari Paula Virrankoski, Varsinais-Suomen käräjäoikeus (käräjätuomari Petteri Plosila, Helsingin käräjäoikeus)

Hovioikeudenneuvos Karri Tolttila (hovioikeudenneuvos Mika-Pekka Sarkkinen), Helsingin hovioikeus

Asianajaja Björn Boucht (asianajaja Hanna-Maria Seppä), Suomen Asianajajat

Kehitysjohtaja Jaana Koivukangas (toiminnanjohtaja Leena-Kaisa Åberg), Rikosuhripäivystys

Jämsä toimii myös työryhmän sihteerinä.

Työryhmän on kuultava Tullia, Rajavartiolaitosta ja Puolustusvoimia. Työryhmä voi tarvittaessa kuulla myös Tuomioistuinvirastoa sekä muita asiantuntijoita.

Kustannukset

Työryhmä hoitaa tehtävänsä virkatyönä.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Osastopäällikön sijainen, lainsäädäntöneuvos

Jussi Matikkala

Yksikön päällikkö, neuvotteleva virkamies

Miia Ljungqvist

Jakelu Työryhmän kokoonpano

Tiedoksi Oikeusministeriö
- kansliapäällikkö
- viestintäyksikkö
- kriminaalipolitiikka- ja rikosoikeusosasto
- demokratia- ja julkisoikeusosasto
- yksityisoikeus- ja oikeudenhoito-osasto
Sisäministeriö
Poliisihallitus
Länsi-Uudenmaan poliisilaitos
Tuomioistuinvirasto
Varsinais-Suomen kärjäoikeus
Helsingin kärjäoikeus
Helsingin hovioikeus
Valtakunnansyyttäjän toimisto
Etelä-Suomen syyttäjäalue
Suomen Asianajajat
Rikosuhripäivystys
Rajavartiolaitos
Tulli
Pääesikunta

VN/31220/2024-OM-5

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: